

Ką rodo gimnazijų reitingas?

Daugiau kaip pusė šiuolaikinių abiturientų sovietmečiu nebūtų gavę vidurinio mokslo baigimo atestato. Ką reiškia mūsų valstybės atečiai taip žemai nuleista vidurinio mokslo baigimo kartelė?

„**V**eido“ sudarytas gimnazijų ir vidurinių mokyklų reitingas rodo, kad daugiau nei pusės Lietuvos mokyklų abiturientai per valstybinius egzaminus nesurenka net 50 balų (skaičiuojant visų abiturientų laikytų valstybinių egzaminų vidurkis iš 100 galimų balų). Pasitelkus sovietmečio vertinimo 5 balų vertinimo skalę tai reikštų, kad tų mokyklų abiturientų valstybinių egzaminų vidurkis būtų 2,5 balo. Tai yra jie sovietiniais laikais nebūtų gavę brandos atestato. Įvertinant tai, kad šiandienos Lietuvos mokykloje moksleiviai A (aukščiausiu) lygiu studijuoja tik kelis pasirinktus dalykus, o kitus tik paviršutiniškai, kyla pagrįstas klausimas, kokios kokybės yra mūsų moksleivių žinios. Ar tos gimnazijos ir vidurinės mokyklos, kuriose abiturientų valstybinių egzaminų vidurkis nesiekia 50 balų, apskritai atitinka šiuolaikinei mokyklai keliamus reikalavimus, ar tik atlieka vaikų lavinimo paslaugą *pro forma*?

Ar tai, kad šiandien vidurinės mokyklos baigimo atestatas duodamas visiems, kurie surinko daugiau nei 0 balų, nereiškia, jog daug mūsų vidurinių mokyklų virsta tik „malonių“ laiko leidimu, kuris ateityje brangiai kainuos tiek patiems moksleiviams, tiek visai valstybei? O kartu studijuojantys motyvuoti ir nemotyvuoti moksleiviai nesmukdo bendro Lietuvos vidurinio mokslo lygio? Jei vertinimo sistema būtų griežtesnė ir vidurinės mokyklos baigimo balas turėtų būti ne didesnis nei 0, o, tarkim, didesnis nei 30 balų, iš „Veido“ sudaryto reitingo moksleivių tėvai matytų, kuriose vidurinėse mokyklose besimokantys jų vaikai tiesiog nesugebės baigti vidurinio mokslo. Gal tada tėvai skirtų daugiau dėmesio ir lėšų savo vaikų ugdymui ir būtų daug reiklesni vidurinėms mokykloms, jose dirbantiems mokytojams bei jų vadovams.

Ar toks rezultatas, koks pasiektas per 22 atkurtos nepriklausomybės metus Lietuvos gimnazijose ir vidurinėse mokyklose, tikrai tenkina moksleivių tėvus ir valstybę

apskritai? Prof. Alfonsas Eidintas naujausioje savo knygoje „Antanas Smetona ir jo aplinka“ apie pirmosios Lietuvos Respublikos inteligentijos gyvenimą rašo: „Žmogaus gyvenime bene svarbiausi yra šeima ir mokytojas – ypač tai pasakytina apie vaikystės ir jaunystės metus, kai auganti atžala formuojasi kaip asmenybė, kaip tos visuomenės žmogus, kuris aki-vaizdžiai žingeidesnis už kitus bendraamžius, kuris jau kyla iš bendraamžių, kaip ieškantis atsakymų į jam rūpimus klausimus, kuris reiškia savo interesus, pirmuosius žingsnius žengdamas vaikystės ir jaunystės metais ir kone instinktyviai reikalaujamas kieno nors paramos, pagalbos ar netgi postūmio tam tikriems darbams, sumanymams ar svajonėms įgyvendinti.“

Ar nepasiekiančiųjų 30 balų vidurkio mokyklos apskritai neturėtų būti uždaromos?

Ar mūsų vaikai šiandienos Lietuvos mokykloje gauna tokį postūmį, apie kurį kalba prof. A.Eidintas? Ar sumenkinus abiturientų pasiekimų vertinimo rezultatus, o į aukštąsias mokyklas priimant praktiškai visus norinčiuosius šiuolaikiniam jaunimui nėra pasiūstas neteisingas signalas: jūsų žinių lygis nebesvarbu, atestatą ir aukštojo mokslo diplomą gausite bet kokių atvejų? Ar ne tokia švietimo sistema lemia milžinišką šiandienos jaunimo nedarbo problemą?

Šiuolaikiniam mokytojui tenka ypatingi iššūkiai. Moksleiviai, gimę ir augantys

interneto amžiuje, yra kitokie. Jiems lengvai prieinamas didžiulis keikis informacijos, įvairios modernios elektroninės erdvės pramogos, beribio bendravimo galimybės socialiniuose tinkluose seniai iš mokyklos ir mokytojo atėmė žinių šaltinio monopolį. Bet tokios beribės informacinės galimybės mokytojams kelia naujus uždavinius. Ar Lietuvos mokykla dar turi galimybių įtikinti šiuolaikinius moksleivius, kad šie privalo giliai suvokti klasikinės disciplinos ir išsiugdyti gebėjimus mokyti bei kurti?

Moksleivis, atsidūręs milžiniškame informacijos sraute, pakliuvęs po masinės kultūros presu, turi būti išmokytas atrinkti vertingą ir nevertingą informaciją, sugebėti kritiškai vertinti aplinką ir jos siūlomas galimybes. Mokytojui šiandien tenka ne tik žinių skleidėjas, auklėtojas ir ugdytojo vaidmuo. Jam tenka pirmojo gido, pirmojo vedlio po modernų pasaulį vaidmuo. Ar šiuolaikinis mokytojas, sudominėdamas moksleivius milžiniškomis su kokybiškomis žiniomis ir gebėjimais susijusiomis galimybėmis, gali jų tėvams padėti nugalėti kovą dėl vaiko ateities prieš smurtą ar elementarų bukumą skatinančius kompiuterinius žaidimus, talentingai įtraukiančius į pavojingas pramogas, kuriose sudeginamas visas paauglių laisvalaikis ir mokymuisi bei saviugdai skirtas laikas?

Ką rodo pedagogų streikai? Labiau nei akivaizdu, kad jie nukreipti prieš bet kokias reformas, prieš bet kokią mokyklų ir mokytojų progresą. Ko reikalauja streikuojantys pedagogai? Kodėl bijo atestacijos? Ar dėl to, kad tai legalus būdas atleisti šio darbo negalinčius dirbti mokytojus?

Tarp kitų mokytojų reikalavimų – ir siekis įvesti vadinamąją minimalią „18 kontaktinių valandų pedagoginę normą“, kuri apsaugotų mokytojus nuo per didelio turimų pamokų skaičiaus apkarpymo. Mokytojai taip pat pasisako ir prieš jų veiklos vertinimą kas ketveri metai.

Pedagogų profesinės sąjungos, gindamos savo narių interesus, neturi pamiršti, kad jų interesai negali būti iškelti aukščiau moksleivių ir jų tėvų, moksleivių mokėtojų, interesų.

Ar tikrai turi teisę streikuoti ir reikalauti didesnių atlyginimų bei netaikyti atestacijos tų mokyklų pedagogai, kurių abiturientų valstybinių egzaminų vidurkis nesiekia 50 balų? Ar nepasiekiančiųjų 30 balų vidurkio mokyklos apskritai neturėtų būti uždaromos? Ar tokių žemų balų vidurkiai yra nulemti tik tam tikrų Lietuvos vietų piliečių socialinių sluoksnių nerimto požiūrio į mokyklas, ar šią atsakomybę turi dalytis ir tų mokyklų mokytojai bei jų vadovai?

Į šiuos klausimus turi atsakyti tiek patys pedagogai, tiek Lietuvos švietimo vadovai ir vadybininkai.

Algimantas Šindeikis